

MAMLAKATIMIZDA SUG'URTA TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI

R.Xidoyatov

Jizzax politexnika instituti
Iqtisodiyot va menejment kafedrası dotsenti

U.Xolmurzayev

Jizzax politexnika instituti talabasi
<https://doi.org/10.5281/zenodo.16314644>

Annotatsiya. Maqolada O'zbekistonda sug'urta tizimini liberallashtirish zarurati, bu jarayonning asosiy yo'nalishlari, davlat ishtirokining kamaytirilishi, raqobat muhitining shakllanishi va xususiy sektorning roli yoritilgan. Shuningdek, xalqaro tajriba asosida mamlakat sug'urta bozorini modernizatsiya qilish, soliq yengilliklari va axborot texnologiyalarini joriy etish orqali tizim samaradorligini oshirish yo'llari ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: Sug'urta bozori, liberallashtirish, xususiy sektor, raqobat, davlat nazorati, tartibga solish, moliyaviy xizmatlar, texnologiyalar

Annotation. This article discusses the necessity of liberalizing the insurance system in Uzbekistan, highlighting the reduction of state participation, the formation of a competitive environment, and the increasing role of the private sector. It also examines the modernization of the insurance market through international best practices, tax incentives, and the introduction of digital technologies to improve system efficiency.

Key words: Insurance market, liberalization, private sector, competition, government control, regulation, financial services, technologies

Bozor iqtisodiyotining muhim tarkibiy qismlaridan biri bu moliyaviy xizmatlar sektoridir. Sug'urta tizimi esa bu xizmatlarning asosiy bo'g'inidir. O'zbekistonda so'nggi yillarda ushbu tizimni isloh qilish, liberallashtirish va uning raqobatbardoshligini oshirish bo'yicha bir qator chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Ushbu maqolada aynan sug'urta sohasini liberallashtirish jarayoni, uning afzalliklari, mavjud muammolari va istiqbollari tahlil qilinadi.

Sug'urta — bozor iqtisodiyotida xavflarni boshqarish vositasi sifatida moliyaviy barqarorlikni ta'minlaydi. Biroq O'zbekistonda uzoq yillar davomida sug'urta sektori davlat nazoratida bo'lib kelgan. Bu esa:

- Raqobat muhitining shakllanmasligiga,
- Xizmatlar sifati va xilma-xilligining pastligiga,
- Xususiy kapitalning bozorga kirishida to'siqlarga olib keldi.

Liberallashtirish esa ushbu muammolarni hal etish imkonini beradi.

Xususan:

- Xususiy kompaniyalar soni oshadi,
- Mahsulotlar tanlovi kengayadi,
- Sug'urta tariflari bozor tamoyillari asosida shakllanadi.

Sug'urta tizimini liberallashtirish yo'nalishlari:

1. **Davlat ishtirokini qisqartirish.** Davlat sug'urta kompaniyalari bozorni asosan egallab turgan holatdan asta-sekin xususiy sektor foydasiga chekinishi kerak. Bu orqali teng raqobat muhiti shakllanadi.

2. **Raqobatni rivojlantirish.** Xorijiy sug'urta kompaniyalariga bozorga kirish uchun qulay sharoitlar yaratish raqobatni kuchaytiradi va texnologiyalar kirib kelishini tezlashtiradi.

3. **Huquqiy baza va nazorat mexanizmlarini takomillashtirish.** Sug'urta to'g'risidagi qonunchilik xalqaro standartlarga yaqinlashtirilishi, shaffoflik ta'minlanishi lozim.

4. **Axborot texnologiyalarini joriy etish.** Elektron polislar, onlayn sug'urtalash platformalari orqali xarajatlar kamayadi va xizmatlar qulaylashadi.

5. **Aholining sug'urtaga bo'lgan ishonchini oshirish.** Tashviqot ishlari va moliyaviy savodxonlikni oshirish orqali aholi o'rtasida sug'urtaga nisbatan ijobiy munosabat shakllantiriladi.

Dunyoning rivojlangan mamlakatlarida sug'urta bozorining liberallasuvi quyidagi ijobiy natijalarni bergan:

- Sug'urta qamrovi oshgan;
- Narxlar bozor mexanizmlariga mos ravishda shakllangan;
- Kompaniyalar o'zaro innovatsion raqobatga kirishgan.

O'zbekiston uchun esa ushbu tajribalarni hisobga olgan holda mahalliy sharoitga moslashgan islohotlar olib borilishi kerak.

O'zbekistonda sug'urta tizimini liberallashtirish orqali:

- Moliyaviy xizmatlar sektori kengayadi,
- Investitsiyaviy muhit yaxshilanadi,

Davlat budjetiga tushumlar ko'payadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari (2020–2025 yillar)
2. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi statistik byulletenlari
3. Jahon banki va IMF hisobotlari
4. Xalqaro sug'urta kompaniyalari tajribasiga oid maqolalar
5. OAV va ilmiy maqolalar: "Finanslar", "Bank ishi", "Iqtisodiyot va innovatsiya"